

Izhaja razen nedelj in praznikov vsak dan ob 10. uri dopoldne.

Uredništvo je v Ljubljani, Frančiškanska ulica št. 61, Učiteljska tiskarna.

Dopise frankirati in podpisati, sicer se jih ne priobči. Rokopise se ne vrača.

Oglaš: Prostor 1 mm x 55 mm po K 150. Uradni razglasi, poslano ter notice isti prostor K 20. Pri večjem naročilu popust.

NAPREJ

Glasilo jugoslov. socijalno-demokratske stranke.

Telefonska št. 312.

Naročnina: Po pošli ali z dostavljanjem na dom za celo leto K 288, za pol leta K 144, za četrt leto K 72, za mesec K 24. Za inozemstvo K 480.

Reklamske cene za list so poštnine prosto.

Upravištvo je v Ljubljani, Frančiškanska ulica št. 61, Učiteljska tiskarna.

Horthyizacija vzhodne Evrope.

Po Jugoslaviji prihaja Rumunija, ki uvaja Horthyjeve metode ob izgovoru, da se hoče ubraniti komunističnega terorističnega gibanja. Motil bi se pa, kdor bi mislil, da so zakoni in navedbe naperjene le proti komunističnemu teroru, zakaj vse te odredbe se skrivajo pod besedo »zaščita« države, a imajo jako raztegljivo obliko, ki se lahko porablja za vsakršno gibanje, ki ni v skladu s takratnim režimom. Atentati so dobrodošli povod. Socialni položaj postaja namesto ugodnejši kritičnejši, vršili se bodo socijalni, gospodarski in medni boji med delavstvom in kapitalom. Ti boji so že takorekoč pred nami, zato tudi zakon določa tu in tam ne sme biti štrajka, taki in taki so predpogoji za dopustnost akcij. V tem oziru bi moral biti zakon nevtralen, ker če je delavstvo slabo situirano, če poginja je gotovo država v nevarnosti, če pa kapitalisti ne morejo dovesti velikih dobičkov delati je le kapitalistična družba, družabna oblika v nevarnosti. Kateri interes je za državo večji, je jasno.

Značilno pri uvajanju teh Horthyjevih metod terorizma je to, da so vzhodne evropske države nastale, ker so se hotele narodno osvoboditi, kar je utemeljeno. Svoboda pa ni taka, kakršna je bila zamisljena, niti ni narodna osvoboditev idealna. Zahodne veslele in generalni štabi so diktirali meje po gospodarskih in strateških vidikih v svojem interesu. Naložili so bremen: nove države in njih državni ki se nahajajo v dilemi, kjer ne vedo na kam ne kako. Razmere gospodarske in politične so globlje nego so bile pred vojno.

Proti izjemnemu zakonu.

(Govor poslanca s. Zv. Bernota na 5. seji narodne skupščine.)

Gospodje poslanci! Včeraj smo izvršili velikanski zgodovinski čin, ki pa ž njim ne moremo biti prav nič zadovoljni. Neki poslanec je že danes izrekel besedo, ki je v tej stvari edino mogoča, to je: cinizem. Strah cinizem je to. Socijalni demokratje smo bili vedno proti teroru in ostanemo proti teroru. Tudi napram komunistom smo vedno stali v boju glede na teroristične akcije. Ampak, če poslušamo danes komunističnega govornika, ki je izjavil, da se niso v celi Evropi in nikjer v nobenem parlamentu še nikdar podvzeli taki koraki kakor smo jih mi včeraj in danes podvzeli tukaj, dobivamo odgovor iz klopi iz središča, da je tako bilo v Rusiji.

Gospodje! Iz tega, kar delajo v Rusiji napačno, se ne sledi, da moramo mi to, kar je tamkaj slabo, posnemati in tudi pri nas uvajati. To

zaraditega ni čudno, če se pojavlja nezadovoljnost v nairadikalnejši obliki, ki pa v bistvu nima ne s komunističnim in ne z anarhičnim nič opraviti. Vladačca gospoda pa, ki si ne ve pomagati z demokratično mislijo in dejanji v vzhodno-evropskih novih državah pa posega po teroru, ki ga bo izvajala z sodnijo, policijo in vojaštvom prav tako kakor je delala ogrska reakcija po padcu sovjetske republike madžarske in dela še danes.

V vsi tej igri igra veliki policaj Francija veliko vlogo. Vsaj vemo, da se trudita Anglija in Zedinjene države, pa tudi Nemčija kako bi se zblizale z Rusijo. Ako se to zgodi, bo največ trpela Francija, ker nima tako ugodne možnosti za kupčijo z Rusijo kakor navedene države. To potrjuje nje politika v nemškopoljskem vprašanju in pa snovanje terorističnega pasu od Poljske, Čehoslovaške, Madžarske, Jugoslavije, Rumunije do Bolgarije, ki naj odločno nastopi proti smernicam ruske politike in eventualno tudi pomaga ob ugodni priliki vreči sedanji ruski vladni sistem. Taka je smer!

Ako se Franciji to posreči, si bo zagotovila med buržoazijo in kapitalisti vzhodne Evrope in severne Azije respekt in vpliv.

Zdi se nam, da je ta teror široko zasnovan načrt proti delavstvu sploh, ki hoče ovirati napredek in pripomoči kapitalizmu do moči. Zahodne države so preživele ta proces v dobi revolucije. Sedaj pa so na vrsti male vzhodno-evropske države, ki se koalirajo in družijo v ta namen, da zatro delavski pokret kolikor bi se jim to posrečilo.

komunizma, ta naša nezadovoljnost je popolnoma opravičena po tem, kar so delali odgovorni elementi v tej državi. In če je danes narodni socialist s tega mesta izjavil, da je za te korake, je to gotovo naredil v tistem strašnem nesporazumljenju, o katerem se je tudi precej govorilo, kakor da bi bil komunizem, ali kakor da bi bil socializem in vse to veliko gibanje mogoče edinole na narodni podlagi. Gospodje, socializem uči in ni nikdar drugače učil, da je narodnost predpogoj mednarodnosti, da ne more biti nihče mednarodni, kdor ni bil poprej naroden, in da hočemo mi samo mir med narodi, ako se bojimo za to, da se ljudstvo osvobodi.

Gospodje poslanci! Kdor ni po tej volji, po svetovni vojni spoznal, da narodnost v tem svetu, v sedanjem režimu ne pomeni nič, da pa pomeni razredni boj vse, temu ni mogoče pomagati. Gospodje! Nemška Avstrija je premagana, popolnoma premagana, toda nemški kapitalisti na Dunaju imajo vendar najlepše življenje in so samo profitirali od te izgubljene vojne.

Gospodje, vzemimo angleškega delavca. Angleška država je najbolj zmogovita. Danes je vse angleško, toda angleški delavec kljub temu nima kruha. Popolnoma jasno je, da je trpel izgubo povsod na obeh straneh samo delavec, da pa je kapitalist povsod na obeh straneh imel od vojne velikanske dobičke. Če se danes s tega mesta, ko se proti enemu delu poslancev nastopa tako, kakor smo včeraj sklenili, govorimo o narodnosti, potem je to, kratko rečeno, farsa, kajti »cinizem« je še premil izraz, s katerim bi označili tako postopanje.

V Avstriji smo imeli neki veleizdajniški proces, v katerem je zdojinar, profesor svetovnega imena, dokazoval grehe Jugoslovancov, Friedjungovo ime vam je, gospodje poslanci, mislim, precej znano. Bilo je treba samega velikega državnika Masaryka, da je takrat pokazal na lumparije, ki so se vršile pri takozvanih neodvisnih sodiščih, pri tistih sodiščih, o katerih se govori, da so dijo samo po svoji vesti. Jaz se bojim in mislim, da je med nami še marsikdo, ki se tudi boji, da bodo ti neodvisni sodniki morebiti uporabili sredstva, ki spominjajo na sredstevske inkvizitorski način, da izvajajo iz tega ali onega kako izjavo, katero bi bilo mogoče uporabiti proti organizaciji, ki mora biti kaznovana zato, da bi kapitalizem lahko neovirano vladal in da bi nastala v giasah delavnega ljudstva popolna stagnacija, popolno neznanje v lastno moč in neznanje proti organizaciji za skupno delo.

Če se očita, da so se komunisti danes postavili na narodnostno sta-

lišče, in se reče, da so se hoteli s tem pridružiti narodnim socialistom, je to nov dokaz, kako malo gospodje poslanci čitaio, kako malo vedo in kako malo razumejo o modernih idejah. Gospodje! Znan mi je slučaj narodnega socialista, čigar otroci ne znajo slovensko, toda tisti gospod je kljub temu velik narodni socialist. Znan mi je slučaj narodnega socialista, ki ima hčerko, ki ne zna slovensko, pa je vendar nastavljena v državni uradu. (Medklic: »Korupcija!«) Direktna korupcija! Dotična hčerka je dobila državno službo ne zato, ker je morebiti oče res naroden, ampak zato, ker je rekel, da je naroden. (Poslanec Ivan Deržič: »Pevajte imen!«) Privatno vam ga bom povedal takoj po seji. Gospodje! Ne maram biti demunciant; toda vam, gospod Deržič, bom to ime povedal privatno takoj po seji. Tukaj javno to izjavljam. V državnem uradu je nastavljena gospodična, ki ne zna slovensko, seveda tudi ne hrvaško in srbsko; govori samo nemško.

Nam gre za stvar, ki ne vprašamo po tem, kdo je rekel, da je Slovenec, kdo je rekel, da je Jugoslovian, temveč mi vprašamo po tem, kdo živi jugoslovansko in kdo dela jugoslovansko. V našem tedniku so nam zadnje dni konfiscirali besede, v katerih smo izjavili, gospodje poslanci, da smo odločno proti teroru. Mi smo našemu ljudstvu pokazali, da se s terorjem nikdar nič ne doseže. Mi smo rekli: komunisti mislijo, da se je s tem kaj doseglo, če se iznebe enega Draškoviča. Dobili jih bomo sedaj deset. Tudi mesto

enega žandarja bomo imeli odslej deset žandarjev. Ljudje pa bodo mesto enega žgancu dali v usta desetih žgančev, in še tisti bo suh. Kajti rediti bomo morali ves ta režim, ki ga je postavila vlada in ki ga je morala postaviti, da bi nasilno držala ljudstvo v šahu.

Slišali smo iz ust več govornikov, danes zadostno utemeljitev, da nimamo najmanjšega razloga, da bi n. pr. nastopali proti komunističnim poslancem, o katerih je vsem znano, da so bili po šest mesecev bolni. In vendar zahteva predlog imunitetnega odbora, da se izročijo sodišču brez izjeme vsi poslanci. Da to ni pravično, je tako jasno za vsakega, da je škoda o tem izgubljati besede. Sicer je pa sploh škoda o predlogu imunitetnega odbora razpravljati, ker smo včeraj že itak sprejeli on famozni zakon. Naša slava pojde že itak po svetu. (Medklic: »Žalostna slava!«) Če bomo pa danes kakor včeraj z glasovi narodnih socialistov, sprejeli tale predlog imunitetnega odbora, potem bo šla žalostna slava teh ljudi tudi med mase. Masa bo lahko spoznala za kaj se bojujejo ti ljudje, za kaj delajo in kako podpirajo s svojo čudno politiko baš to, kar našemu narodu največ škoduje. Ti ljudje ovirajo s svojim ravnanjem, da se ne doseže tisti cilj, za katerim gremo mi: da bodo namreč tisti ljudje, ki delajo, lahko pošteno živeli, da se pa bodo morali tudi tisti, ki ne delajo drugega nego zgago, končno lotiti pozitivnega dela. (Odobranje pri socialistih.)

Pomoč ruskemu proletarijatu!

Tajništvo Mednarodne delovne skupnosti socialističnih strank na Dunaju je izdalo naslednji poziv:

»Delavci in delavke vseh dežel!

Lakota in kolera razsajata v Rusiji. V sporazumu s sovjetsko vlado je Maksim Gorkij pozval na pomoč vse civilizirane dežele.

Pomagati ljudem od lakote in kužnih bolezni ogroženim je človeška dolžnost. Da pomagamo ruske proletarijatu, nam veva dolžnost proletarske solidarnosti.

Mi smo smatrali veliko zmoto boljševikov v presojanju ekonomskih tendenc in političnih možnosti povojne dobe vedno kot strašno usodo za socialno revolucijo. Storili smo vse, da dovedemo svetovni proletarijat do spoznanja te usodopolne zgodovinsko-perspektivne napake. Poizkusili smo čim največ omiliti veliki poraz, kateremu nasproti gre mednarodni proletarijat vsled ponesrečenega boljševiškega eksperimenta. Prisiljeni smo bili, da najodločneje pobijamo velike pogrške vladajoče vlade v Rusiji. Toda z

ruskim proletariatom nas še iz časov krvavega carizma veže nezlomljiva solidarnost. Da pomagamo temu proletarijatu v stiski, kolikor le moremo, je socialistična dolžnost.

Delavstvo v premaganih deželah je ekonomsko zelo na slabem. Angleško delavstvo črpa iz svojih strokovnih blagin, da pomaga tovarišem, ki so v sili. Toda kolikor tudi je beda velika v vseh deželah, je sedaj v sovjetski Rusiji največja. Predvsem so potrebna zdravila za pobiljanje kužnih bolezni.

Obračamo se do delavcev in delavk vseh dežel s pozivom k sodelovanju pri pomožni akciji. Posebe pozivljamo vse organizacije priključene Mednarodni delovni skupnosti socialističnih strank, da pospešijo vsaka po razmerah svoje dežele primerni obliki pomožno akcijo.

Za tajništvo Mednarodne delovne skupnosti socialističnih strank: Friderik Adler.

LISTEK.

Hanns Heinz Evers:

Pajkinja.

(Dalje.)

Torek, 15. marca.

Izumila sva čudno igro, Clarimonde in jaz; igrava jo cele dneve. Pozdravim jo, takoj mi odzdravi. Potem bobnam s prsti po šipi, komaj je to opazila, prične tudi ona bobnati. Mignem ji z roko, takoj mi odmigne; premignem ustne, kakor bi govoril ž njo in ona stori isto. Potem si pogladim lase ob sencih nazaj in že je tudi njena roka na čelu. Praveata otročja igra in obadva se ji smejeva. To se pravi -- pravzaprav se ona ne smeje, to je smehljaj, tih, udan -- ravnotako mislim, se smehljam jaz.

Sicer pa, vse to ni tako neumno, kakor izgleda. To ni golo posnema-

nje -- menim, da bi se ga kmalu naveličala; gotovo igra nekaj prenos misli pri tem svojo ulogo. Ker Clarimonde sledi mojemu gibu v najmanjšem delu ene sekunde, komaj ima časa, da ga vidi in že ga sama izvrši; včasih se mi zazdi, kakor bi bilo istočasno. To je, kar me mika, da bi našel kaj novega, nepričakovanega: presenetljivo je, kako ona takoj isto napravi. Včasih sem skušal, speljati jo na led. Napravim mogočno raznih gibov hitro zaporedoma; potem isto še enkrat in zopet. Končno pognovim še četrtič isto vrsto, toda izpremenim nasledek gibov ali napravim drug gib, ali pa kakakega izpustim. Tako kakor otroci, ki se igrajo »Vsi pičliki lete.« To je zelo čudno, da ne naredi Clarimonde niti enkrat napačnega giba, četudi tako hitro izpremenim, da ima komaj čas, da spozna vsak posamezni gib.

Tako preživim dan. Toda nimam niti trenotno občutka, da zapravljam čas po nepotrebnem; nasprotno, me-

ni je tako, kakor bi ne opravljal še nikdar važnejšega posla.

Sreda, 16. marca.

Ali ni smešno, da mi ne pride nikoli na misel, da bi svoje odnose do Clarimonde zgradil na resnejšem temelju, kot je to po cele ure trajajoče igranje? Zadnji noč sem mislil o tem. Vzajemno čisto preprosto klobuk in plašč in grem dve stopnici dol. Pet korakov preko ceste, potem zopet dve stopnici. Na vratih je majhna tablica, na nji napis »Clarimonde --«. Clarimonde -- kako? Ne vem: kako? toda »Clarimonde« je napis. Nato potrkam in potem --

Tako daleč si lahko vse predstavljam, vsekaj najmanjši gibljaj, ki ga napravim, vidim pred seboj. Toda ne morem si na noben način napraviti slike, kaj se nato zgodi. Vrata se odpro -- to še vidim. Toda jaz ostanem pred njimi in gledam v neko temo, ki ne dovoljuje, da bi kaj

spoznal, prav nič! Ona ne pride -- nič ne pride; sploh ni nič tukaj. Samo ta črna, neprodna tema.

Meni je včasih, kakor bi druga Clarimonde sploh ne obstojala razen tiste, ki jo vidim pri oknu in ki se z mano igra. Ne morem si prav predstavljati, kako bi ta ženska izgledala v klobuku ali v drugi obleki razen svoje črne z velikimi llastimi pegami; še niti brez njenih rokavic si je ne morem misliti. Če bi jo videl na cesti ali celo v kaki gostilni pri jedi, pri pijači, govorečo -- moram se prav smejati, tako nemogoča se mi zdi ta slika.

Včasih se vprašam, če jo ljubim. Ne morem prav odgovoriti, ko nisem še nikoli ljubil. Če je pa občutek, ki ga imam do Clarimonde res -- ljubezen, potem je vsekakor povsem, povsem drugačna, kot sem jo videl pri svojih tovariših ali pa spoznal iz romanov.

Zelo težko mi je določiti svoja čustva. Sploh mi je težko na nekaj

misliti, kar bi se ne nanašalo na Clarimondo, ali pravzaprav na njeno igro. Ker ne morem tajiti, da jo v resnici ta igra, ki me vedno zaposluje, ničesar drugega. In to je, kar najmanj razumem.

Clarimonde -- da, čutim prilačnost do nje. Toda v to se meša neko drugo čustvo, tako, kakor bi se -- bal. Bal? Ne, to tudi ni, to je vseprej nekaaka plašnost, lahke strah pred nečim, česar ne poznam. In ravno ta strah je, ki ima nekaj čudno omamnega, čudno razkošnega, bohotnega, ki me od nje odbija in vendar k nji privlačuje. Meni je, kakor bi tekel v velikem krogu daleč okoli nje, tu bi se ji malce približal, se spet oddaljil, tekel naprej, stopil na nekem mestu bližje in pozem hitro spet nazaj. Dokler -- in to vem čisto gotovo -- vendar ne poidem enkrat do nje.

(Dalje prih.)

Lakota v Rusiji.

Ruska sovjetska vlada je poslala vsem vladam proglas, ki pravi:

Velkopotezno gibanje za pomoč stradalajočemu ljudstvu vzhodnih ruskih pokrajin pozdravlja toplo ruski narod in njegova kmetijska in delavska vlada. Istočasno mora ruski narod in ruska vlada ugotoviti, da kažejo organizacije, tiskovni uradi in celo vlade, žal, skoraj brezizjemno nepoznavanje dejanskega položaja v Rusiji. Ruska vlada smatra vsled tega za potrebno prositi vladu vseh držav, da uradnim potom obvestijo vse svoje državljane, ki se zanimajo za lakoto, katere je pritisnila nekatere dele Rusije, o točnih podatkih o tem vprašanju, ki so tukaj navedeni.

Komisija glavnega odbora za pomoč stradalajočim je ugotovila, da primanjkuje živila v tehle pokrajinah Rusije: Astrahanu, Caricinu, Saratovu, v nemških občinah Samara, v Simbirsku, v tatarski republiki v čuvaškem okraju, v okrajih Birskeleba, Jaransk, Urjum in Malin-Sovjet (pokrajina Ufa), v Serensku (pokrajina Vjatka) in v okraju Krasnočajskem (pokrajina Mari). V teh pokrajinah je letina vsled suše ali povsem uničena ali pa znaša sa-

mo 10-15% srednjega letnega pridelka. Prebivalstvo teh pokrajin znaša okoli 13 milijonov ljudi.

Ruski dopisni urad Union poroča, da se stradalajoče prebivalstvo seli v Sibirijo, na Kavkaz, v Ukrajino in v zapadno Rusijo. Na zapadu je ta ljudski val prišel že do Smolenske, Čete, ki jih je poslal Trockij, niso v stanu ustaviti te ljudske struje. Izseljevanje je najbolj strašno v samarski in saratovski guberniji.

Kerenski objavlja v pariškem listu »Excelsior« članek o lakoti v Rusiji, v katerem pravi, da je Rusija brez mednarodne pomoči obsojena v gotovo smrt. Kerenski pravi, da sta odgovorila za sedanje žalostne razmere v Rusiji meščanska in sovjetska vlada. Obseg zemlje, ki se obdeluje, je vedno manjši, a prometna sredstva so povsem nezadostna in v obupnem stanju. Zadnja žetev je dala kakih 500-600 milijonov pudov, dočim je ista zemlja dajala pred vojno tri milijarde pudov. Kmetje skrivajo in zakopavajo živila, da se jim ne zaplenijo. Kerenski vidi v sedanjih razmerah v Rusiji kal propada sovjetske vlade.

Leskošek Alojzij:

Brezposelno zavarovanje.

Pod naslovom »Brezposelno zavarovanje v Italiji« je prinesel »Napreje« dne 2. avgusta t. l. članek, v katerem razmotriva vprašanje delavskega brezposelnega zavarovanja in posredovanja služb v Italiji. Izpogovorimo se nekaj o Jugoslaviji.

Volna furija je tudi pri nas v Jugoslaviji, zlasti v Sloveniji, povzročila veliko brezposelnost, katero so občutili najbolj oni delavci in profesionalisti, ki so bili pred vojno v tujih deželah zaposleni ter so vsled družinskih okolnosti sklenili ostati v domovini; zopet drugi, so postali v vojni invalidi, katerim pod nobenim pogledom ni kazalo iti v tujino, ker jih država tam ne bi oskrbovala. (Vsaka država je dobila svojih invalidov dovolj; jasno je torej, da ostane vsak vojni poabljenec v domovini, za katero se je direktno ali indirektno bojeval).

Narodna vlada v Sloveniji, v kateri so sedeli tudi socialisti, je leta 1918. uvedla v oddelku poverjeništvu za socialno skrb v prvem početku svojega delovanja brezposelno zavarovanje za delavce brez razlike ali je kvalificiran ali ne. Ob enem se je ustanovila takozvana državna posredovalnica za delo in službe. Zadnji oddelek ni bil kos svojim nalogam in še danes ne more ustreči potrebam službenega prometa in to iz sledečih razlogov: Prvič, ker še niso odstranjeni stare privatne posredovalnice, drugič, ker državna posredovalnica ni izšla iz vrst strokovnih organizacij, da bi imela strokovno sposobnost za posredovanje služb. Aparat tega zavoda se mi zdi bolj birokratičen, kakor pa organizatoričen.

Brezposelna podpora je trajala v Sloveniji le nekaj mesecev, in je bila kmalu na umetni način odpravljena. Za odstranitev brezposelne podpore se je največ potrudil komunist dr. Lemež, ki je bil nadkomisar pri delavskem oddelku poverjeništvu za socialno skrb v Ljubljani.

Delavstvo je končno izprevidelo, da je treba tukaj samopomoči, treba je ustvariti strokovne organizacije pri vseh panogah delavstva. V organizacijah so se uvedle brezposelne podpore in deloma so se izvrševala posredovanja za delo in službe.

Strokovne organizacije so že take naloge v nekaterih mestih že leta 1910. v Avstriji izpolnjevale s tem, da so uvedle takozvane »Herberge«. V takih »Herbergih« je bil brezposelni pomočnik preskrbljen, dobil je dnevno podporo ter bil v seznamu za delo prijavljen. Mojstri

moderne duha so se vedno obračali na »Herberge«, ker so dobili tam izvrstne delavce.

Stara Avstrija tem humanim zavodom ni šla na roke, bili so primorani na lastno vzgojo in podporo.

V Nemški Avstriji in tudi v Nemčiji obstaja zakon na brezposelnost delavcev; zraven tega so tudi posredovalnice za delo, katere vodijo edinele strokovne organizacije. Kajti strokovne organizacije imajo najlepši pregled statistike nezaposlenih, pregled kvalifikacije delavcev itd.

Za ureditev tega perečega vprašanja brezposelnega zavarovanja in posredovanja služb bi bilo potrebno:

1. Država naj bi dala 100 milijonov kredita za izplačanje brezposelnih podpor.

2. Posredovalnice za delo naj bi prišle v roke strokovnih organizacij v celi državi.

3. Vodstvo teh zavodov naj bi prevzele strokovne organizacije pod kontrolo ministrstva za socialno politiko.

Nujno potrebno je tudi ureditev številnih vajencev zlasti pri nas v Sloveniji, ko mala obrt radi kapitalističnega navala skoraj propada. Vzdržuje jo edino še to, da izkorišča vajence v prevelikem številu. Da navedem en sam slučaj: v Celju je bilo lanske leto pri mesarski obrti 14 pomočnikov in 26 vajencev; podobno je tudi pri drugih strokah, posebno pa na deželi. Razumljivo je potem, da nastane vsako leto več novih pomočnikov, kakor jih pa umre. Taki novi pomočniki so izpostavljeni vedni brezposelnosti. Ako se hočejo pri življenju vzdržati, morajo iti kot pomočniki delavci v različne tovarne, ker pa tovarne tudi ne obratujejo, so izpostavljeni največji bedi, iz česar nastanejo dostikrat pregreški in zločini, kateri bi v urejenih razmerah izostali.

Za izvršitev tega vprašanja je potrebno:

1. Vsaka posamezna stroka bi naj sestavila statistiko zaposlenih (in nezaposlenih) pomočnikov.

2. Statistiko vajencev in mojstrov oziroma podjetnikov.

3. Dokler se razmere ne uredijo, naj bi imel mojster, ki ima vsaj dva ali več pomočnikov, enega vajenca. Mojstri, ki nimajo dva pomočnika, ne bi smeli imeti nobenega vajenca.

Ves sestavljeni material bi se naj predložil klubu socialno - demokratičnih poslancev v svrhu izdelanja zakonskega načrta in predložitev istega v zakonodajni skupščini.

vestnih organov. Nadalje protestirajo proti preganjanju članov socialno - demokratske stranke in proti neodgovornim činiteljem. Na koncu memorandum apelira na vlado, da stori mere za uvedbo delavskega zaščitnega zakonodajstva in zavarovanja delavcev, da bi se preprečilo eksploativiranje, katero vrše nad delavci privatna podjetja in delodajalci. Ravnotako apelirajo interpellanti v spomenici, da se vprašanje o de-

lavskem zavarovanju za vso državo čim prej reši in oživetovi, in da se prepreči, da posamezni organi pod vplivom raznih oseb ne preganjajo oseb, ki nimajo zvez s teroristično akcijo in katere kaznujejo iz navadne mržnje in vsled lokalnih strankarskih razlogov. Socialdemokrati zahtevajo spoštovanje obstoječih zakonov. — Enako spomenico so hrvaški sodrugi izročili tudi notranjemu ministru g. Svetozaru Pribičeviću in ministru za socialno politiko g. dr. Kukovcu.

+ Kazni za belgradske komuniste. Uprava mesta Belgrada je kaznovala z enomesečnim zaporom vse osebe, o katerih se je ugotovilo, da so kot komunistični agitatorji agitirali za komunistično stranko in niso bili zapleteni v noben atentat. Med njimi je tudi več komunističnih dijakov. Po končani kazni bodo vse te osebe iztirane v svoje rojstne kraje, kjer bodo postavljene pod policijsko nadzorstvo.

+ Komunistične izjave. »Komunistični« poslanec Bogdan Stojadinović je zaprosil demokratični klub, da ga sprejme za svojega rednega člana.

+ Jugoslovanski fašizem. »S. Radniške Novine« poročajo, da posebno po Vojvodini z vso naglico smujejo takozv. »narodne garde«. Vojvodina je poznana vsled gibanja takozv. »srbobranjas«. Narodne garde, dasi so brez orožja so ponekod že demotivirale in napadle posamezne osebnosti.

+ Socialistična radniška partija Jugoslavije, tako pišejo »Soc. Radniške Novine« je prevzela nase inicijativo za akcijo v pomoč Rusiji. »Radniške Novine« dostavljajo nado, da bo ta akcija gotovo imela razmeram primeren uspeh.

+ Vprašanje razmejitve med našo državo in Albanijo, ki bi se imele rešiti na poslaniški konferenci v Parizu, je se danj odločeno. O njem se bo sklepalo še le prihodnji mesec. Delegat naše vlade Andrija Radović ostane v Parizu.

Občinske volitve v Črni gori se bodo vršile prvič v tej deželi koncem tega ali začetkom prihodnjega meseca.

+ Za zaščito madžarskih emigrantov. Predsednik pečuske občine sodrug Bela Linder je minul teden posetil ministrskega predsednika g. Pašića in izročil spomenico, v kateri prosi našo vlado, da se zavzame za ljudi, ki so zbežali iz Madžarske vsled Horthyjevega belega terorja. — G. Pašić je odgovoril s. Lindnerja, da si morelo ti ljudje v Jugoslaviji svobodno potiskati delo, samo da se ne mude preveč blizu meje. Ravnotako bodo uživali politični azil v naši državi.

+ Za pomoč Rusiji. Tajništvo Mednarodne delovne skupnosti socialističnih strank je poslalo vsem k tej skupnosti priključnim strankam pismo s pozivom, da dejansko sodelujejo pri pomožni akciji za ruski proletarijat, ki trpi vsled lakote in kuge.

+ Brezposelno zavarovanje v Italiji. Italijanska zbornica je sprejela več zakonskih načrtov, med njimi zakon o podpiranju brezposelnih in zakon o reformi uprave ter se je nato za nedoločen čas odgodila.

+ Vrhovni svet. Lloyd George in lord Curzen sta z angleško delegacijo odpotovala v Pariz. Francoska delegacija pri vrhovnem svetu obstaja iz ministrskega predsednika Brianda, ministra Loucheurja in generalnega tajnika Berthelota. Italijanski minister za zunanje stvari Della Torretta je prišel v Pariz. Italijanski ministrski predsednik Bonomi bo prišel v Pariz 8. t. m. tik pred začetkom prve seje vrhovnega sveta. — Na dnevnem redu konference vrhovnega sveta se razen vprašanja pošiljave vojaških ojačenj v Gornjo Šlezijo in dodelitve glasovalnega ozemlja tudi vprašanja ukinitja prisilnih odredov na Renu, obsodbe volnih krivcev, dobave zrakoplovnega materiala za zračni promet v Nemčiji, orijentsko vprašanje, pomoč Rusiji in finančni položaj Avstrije.

+ Izpost irskih vstašev. Angleška vlada je sklenila, da bo neutegoma in brezposojno izpustila vse člane sinajnovskega parlamenta, ki so sedaj internirani ali v ječah.

+ Na Irskem se je pojavila gospodarska kriza v najhujši meri. Obrati raznih industrijskih strok so na tem, da se zatvorijo. Železničarji in prevozniki delavci stopajo najbrže v splošno stavko, ker jim podjetniki ne morejo priznati pravice, ki jim gre do.

+ Angleška Trade Union (zveza strokovnih organizacij) bo imela v septembru kongres v Cardiffu, ki bo velike važnosti, ker bo obravnaval vprašanje stavk. Robert Smillie, stari vodja angleških rudarjev, ki že dalj časa radi boleznij ni mogel izvrševati svojih poslov, je bil zopet imenovan na prejšnje mesto.

+ Sovjetska vlada je Krestinskega, bivšega ljudskega komisarja za finance, imenovala svojim zastopnikom v Nemčiji.

+ Iz Moskve poročajo, da se pada Ljenu med 15. in 20. t. m. na potovanje v inozemstvo. Skušal bo priti v Anglijo, če mu bo tamošnja vlada to dovolila. Nato bi šel za daljši čas na Škotsko ali v Capeel, da se odpočije.

+ Japonska vlada je Hardingu sporočila, da se odpove važnemu prometnemu središču otoku Yapu v Tihem oceanu, radi katerega se je razmerje med obema državama tako napelo, da je že cikalo na vojno. Ta odgovor je uspeh Hardingove politike, ki je znal rožljati s sabljo angleško - ameriške svetovne zveze in sicer

zveze proti Japonski. Očitno je, da se je Japonska le težko odločila pod pritiskom razmer in da je ameriški uspeh le začasnega pomena. Radi tega otoka, še bolj pa radi starega nasprotstva glede gospodarskega vpliva na Kitajskem v Tihem Oceanu med obema državama pride še do ostrega konflikta, ko nanese »prilika«.

Brzjavlj.

SPOR MED DEMOKRATI IN RADIKALCI.

LDU, Zagreb, 8. avg. »Riječ« javlja iz Belgrada, da se bodo pogajanja med demokrati in radikalcem za določevanje programa dela v skupščini odložila za nekaj časa. Končali so se tudi neobvezni razgovori, ker je večina delegatov odpotovala.

Gorenja vest ni povsem točna. Demokrati so razžaljeni, ker so poslali radikalcem na pogajanja dva manj znana delegata, in sicer Lj. Jovanovića, D. Orgina in V. Vukičevića, ki nista imela med radikalcem nikdar besede v kakšnem važnem vprašanju.

Dalje zahtevajo radikalcem, da se sedanji vojni minister general Zečević, ki po navodilih demokratov premešči vse častnike, ki niso člani »Bele roke« iz Belgrada, zamenja z drugim generalom.

Demokratom pa se je zameril minister za agrarno reformo gosp. Krsta Miletić, ker je zamenjal nekaj demokratičnih poverjenikov za agrarno reformo v Južni Srbiji z radikalcem. Vsled tega zahtevajo demoprti, da se imenuje uradnike 1 : 1 in ne 9 : 7 kot zahtevajo radikalcem.

PAŠIĆ ODPOTUJE.

LDU, Belgrad, 7. avg. Kakor se govori v parlamentarnih krogih, bo ministrski predsednik Pašić odpotoval na odhiti že koncem tega tedna. Posle ministrskega predsednika bo za njegove odsotnosti vršil minister Marko Trifković.

DRŽAVNI BUDGET.

LDU, Belgrad, 7. avg. V finančnem ministruju je končan pretes proračuna ministrstva za kmetištvo in vedo, ki znaša po predloženem načrtu 160 milijonov dinarjev. Vse proračunske postavke so se znatno znižale, tako da bo ves proračun znašal samo 140 milijonov dinarjev.

I UKA BAROŠ IN ZASEDENA DALMACIJA.

LDU, Belgrad, 7. avg. Generalštabni polkovnik Kalafatović prične tekom tega meseca pogajanja radi evakuacije ozemlja, ki pripada po rapalski pogodbi naši kraljevini. Vendar se zdi, da želi italijanska vlada, naj bi se prej rešilo vprašanje luke Baroš, nakar naj bi šle italijanske čete evakuirale zadnji okupirani pas.

RAZDELITEV AVSTRO - OGRSKEGA TRGOVSKEGA BRODOVJA.

LDU, Rim, 8. (Brezlično.) Reparačijska komisija je odobrila načrt za razdelitev bivšega avstro - ogrskega trgovskega brodovja med Italijo in državo Srbijo, Hrvatov in Slovencev, ki sta ga izdelala Bertolini in Trumbić septembra 1. t. Vrednost teh ladij se ne vračuna v reparačijski konto.

AVSTRIJSKO VPRAŠANJE.

LDU, Dunaj, 8. avg. Kakor doznava »Politische Korrespondenz«, so se avstrijski poslanci v Londonu, Parizu in Rimu zglasili pri tamšnjih vladah, da zavezniške države ponovno opozore na nujno potrebo pospešenja kreditne akcije za Avstrijo. Pri tej priliki so hkrati stavili prošnjo, da se postavi razpravljanje tega vprašanja na program zborovanja vrhovnega sveta.

MEDNARODNI KONGRES KOVINSKIH DELAVCEV.

LDU, Curih, 7. avg. Osrednji komite mednarodne zveze kovinskih delavcev je imel včeraj svojo sejo, na kateri se je razpravljalo o dnevnem redu devetega mednarodnega

kongresa kovinskih delavcev, ki se prične v ponedeljek dne 8. avgusta. Na dnevnem redu bo razpravljanje o ameriškem predlogu, ki predvideva razširjenje propagande za mir in preprečenje izdelovanja municije v primeru nove vojne. Kongresa se udeleži nad 60 delegatov, ki bodo zastopali 15 držav.

PRED REŠITVJO GORENJEŠLEZIJSKEGA VPRAŠANJA.

LDU, Pariz, 8. (Hovas.) Danes popoldne je otvoril zborovanje vrhovnega sveta ministrski predsednik Briand, ki mu je stal ob strani minister Loucheur. Seji so prisostvovali min. predsednik Lloyd George, lord Curzon, ministrski predsednik Bonomi, minister zunanjih poslov Della Torretta, zastopnik Zedinjenih držav polkovnik Harvay, japonski poslanik v Parizu vicomte Ichi, japonski poslanik v Londonu baron Hayashi, kakor tudi izvedenci zavezniških držav v gornješlezskem vprašanju. Belgijsko odposlanstvo se seje ni udeležilo, ker je bila posvečena edinele gornješlezskemu vprašanju. Ministrski predsednik Briand je pozdravil navzoče in povabil posamezna odposlanstva, naj podajo splošen pregled gornješlezskega vprašanja. Predsednik komisije zvezencev Fromagot je pojasnil juridično stališče Francije in dokazal, da se glasovalno ozemlje lahko razdeli in da se mora razmejitve ravnati po izidu skupnega glasovanja. Sir Cecil Harvis je obrazložil angleško stališče, ki je prišlo do zaključka, da je industrijsko ozemlje nedeljivo in da se naj nedeljeno prisodi Nemčiji.

ARETACIJA MORILCA GROFA TISZE.

LDU, Berlin, 8. (Wolff.) Hamburški časopis poroča, da se je posrečilo oblastem prijeti morilca grofa Tisze, bivšega častnika Csernyaka. Csernyak je bil zaposlen v neki hamburški tvornici avtomobilov in je vzbudil pozornost policije vsled velike množice poštnoležalnih pism z Madžarske in Dunaja, katere je prejemal vsak dan v Hamburgu. Policija je pisma zaplenila in tako odkrila morilca, katerega so takoj zaprli.

GORKIJ DIKTATOR ZA PREHRANO.

LDU, Belgrad, 8. avg. Presbiro poroča iz Pariza: Po najnovejših poročilih iz Rusije je imenovan Maksim Gorkij za diktatorja za prehrano vse Rusije. Gorkij je že dobil potrebna pooblastila. V kratkem namerava priti v Evropo in začeti pogajanja v svrhu odpošiljanja živil Rusiji. Iz Rusije odidejo v kratkem tudi tri delegacije pod vodstvom profesorja Pehtareka, Jofela in Lunarskega, ki bodo odšle v Zedinjene države, Italijo, Češkoslovaško, Francosko, Angleško in skandinavске države, v svrhu organizacije prehrane bednega ruskega prebivalstva.

LENIN ODPOTUJE V ITALIJO

LDU, Belgrad, 8. avg. Presbiro poroča iz Pariza: Po nekaterih vesteh iz Rusije izgleda, da bo Lenin 15. avgusta odpotoval iz Rusije v Anglijo in Italijo iz zdravstvenih ozirrov. V inozemstvu se bo mudil dalj časa. Ta vesta doslej še ni potrjena. Če bi se vest potrdila, tedaj bi se moglo sklepati, da pomeni odhod Ljenu iz Rusije padec boljševiskega režima.

O PROTIREVOLUCIJI.

LDU, Bukarešta, 8. avg. Iz Ukrajine prihajajo poročila, ki potrjujejo izbruh protirevolucionarne vstaje. Glavni povod vstali so dale rekvizicije živil. Sovjetski oddelki so v štirih distriktih naleteli na močne protirevolucionarne oddelke, ki so izvajali hud odpor.

Izgleda, da hočejo služiti te vesti le boli kot prolog ali epillog.

Politične vesti.

+ Spomenica social - demokratske stranke za Hrvaško in Vojvodino vladi. Minuli teden so ss. V. Korač, V. Bukšek in narodni poslanec Nedelko Divac posetili predsednika ministrskega sveta Pašića in mu izročili spomenico, v kateri apelirajo, naj se delavstvo zaščiti pred neopracenim preganjanjem s strani delodajalcev in uradnih brez-

Dnevna kronika.

Namuznili so se. Na naše konstatacije z ozirom na zlobno zavito poročilo »Novega časa« o deputaciji soc. dem. pri vladi, se je včerajšnji »Novi čas« namuznil takole: »Državni vovoren element. Na ent zadnjih sej ministrskega sveta so obravnavali spomenico socialnih demokratov. V spomenici se socialni demokrate zelo pritožujejo nad postopanjem političnih oblasti v Vojvodini, zlasti v Subotici in nje okolici

proti organiziranim socialnim demokratom, da so državni organi izgnali več socialnih demokratov, med njimi nekoga Kalmarja. Minister notranjih del Pribičević je izjavil, da je bil Kalmar izgnan, ker je bil v kabinetu Bele Kuna. Vlada stoji na stališču, da proti socialnim demokratom ne podvzame nobenih ostrih mer, zato pa naj tudi vodstvo soc. dem. stranke skrbi, da se v stranko ne vrvajo razni sumljivi, posebno

pili. Po končanem shodu, ki je lepo uspel in vspodbudil naše somišljenike za obč. volitve, so si navzoči demokrati in nar. soc. dovolili, ob 11. uri ponoči, že malo razgreti »vic«, da so zapeli »lepa naša domovina« — s čemur so žalibog to našo himno profanirali. Vidi se, da tem »državnotvornim« elementom v dosegu njihovih političnih namenov ni nobena stvar sveta, ampak da vsako stvar zlorabljajo. Baš tako so svoj čas avstrijskanti z »Gott erhalte« delali. V tem so si Brežiški narodnjakari z svoječasnimi nemškutarji slični.

Brežice. (Komuniste iščejo.) Gospodu dr. Vidmajerju se je 27. m. m. sanjalo, da so tukajšnji socialisti nevarni elementi. Prebudil se je, hitro bežal na orožniško postajo po dva orožnika za asistenco. Nato je prišel na stanovanje sodruha Czelec Jožeta in preiskal celo stanovanje. Žal, ni našel drugega, kakor čokolado in čokoladne bombone, bomb pa nobenih! Gospod doktor seveda ni vedel, kakšno funkcijo ima sodrug Czelec pri KDZ, čeravno je ves odbor pravilno naznanjen okrajnemu gla-

varstvu. Seveda prepričati se prej o takih stvareh, bi bilo za takega velikega gospoda preveč, ki še sedaj ne ve, da KDZ ni komunistična stranka. Za svoje nagle korake bo najbrže še pohvaljen. Ysa igra pa se imenuje »volilni maneuver v Brežicah«...

Trbovlje. Nepričakovana novica je iznenadila delavstvo z novim uspehom pri naši bolniški blagajni. Vsak se še spominja onih časov, ko so začeli najbolj radikalni elementi s svojim zahrbtnim obrekovanjem razbijati slovo med delavstvom. V prvi vrsti so se vrgli na stari odbor bratovske skladnice in bolniške blagajne, očitajoč odbornikom, da so podkupljeni, da spijo itd., ter še razne druge stvari seveda brez vsakih dokazov, kakor je pač njih stara navada. Ker so zmirom pripovedovali, da bodo delali za delavsko korist, zato se si lahko danes pogledamo te uspehe, katere so napravili, da mora vse delavstvo trpeti zaradi nekaj naivnežev, ki se toliko razumelo na bolniško blagajno, kakor zajec na boben. Kaj več se pa razumelo za svoje žepe, za kar se jim je v

glavnem šlo, nikdar pa ne za delavstvo, ker eno govore, drugo pa mislijo in tretje delajo, tako da je zanje prav, delavstvu pa v škodo. Tako so nas zadnji čas zopet obremenili z novim bremenom, da moramo sedaj namesto 39.60 K 79.20 K plačati bolniško blagajno, ne da bi se za en vinar povečala bolniščina. In to z izgovorom, da ni denarja. To mi vse radi verjamemo, ker seje tudi stanejo in bolniška kontrola tudi, akoravno so govorili, da se mora delati zastonj, povrh tega pa še govore, da so dobro gospodarili. Ne povedo pa, za koga ali za delavstvo ali zase. Po našem mnenju gotovo zase, ker so si kar za vsako sejo določili 50 K za odbornika, tako je bilo tudi za bolniško kontrolo, preje 100 kron, sedaj so si pa zvišali na 400 K. To je: kar 300%? Ali je to še potem resnica, da delajo v korist delavstva ali samega sebe? Potem ni čudno, da je blagajna prazna; ker na tak način tudi ne bo nikdar polna. Toliko za enkrat vsem delavcem v pojasnilo, da bode vsak vedel, kakšne zastopnike so si izvolili, ga pri prihodnjih volitvah lahko ž njimi obračunate. — Več zavednih delavcev.

Iščelo se
pisarniški prostori.
Ponudbe s pogoji na upravo
„Napreja“ pod št. 24.

Velika zaloga: dvokolesa, otroški vozički, šivalni in razni stroji, pnevmatika in vankovrstni deli. **F. BATJEL, Ljubljana, Stari trg št. 28.** Sprejme se v polno popravilo, za emajliranje z ognjem in ponikanje: dvokolesa, otroški vozički, šivalni in razni stroji in deli. Mehanična delavnica Karlovska cesta 4.

Priporočila se tvrdka **Josip Petelinc,** **Ljubljana,** **Večletna garancija.**

Sv. Petra nasip št. 7, **Popravila se sprejema.**

edina tovarniška zaloga šivalnih strojev v vseh opremlah, **materijal in izvršba predvojna,** za rodbinsko in obrtno rabo ter vsi posamezni deli za vse si- **Večletna garancija** steme, **igle, čije** na drobno in debelo. **Večletna garancija!** **Ugodni plačilni pogoji.**

COSULICH-LINE
(prej AUSTRO-AMERIKANA)

Trst-Amerika prevaža potnike v New-York redno 3 krat, v Južno-Ameriko po 1 krat mesečno. — Pojasnila in prodaja vozniških listov.

SIMON KMETEC, glavni zastopnik za Slovenijo v Ljubljani, Kolodvorska ulica 26.

Velika izbira sukna, perila, odej, gotovih oblek, dežnikov itd. po znižanih cenah se prodaja pri **J. TRPIN, Maribor,** Glavni trg št. 17.

Mojster.

Velika jugoslovanska tovarna pohištva iz upognjenega lesa išče za čim skorajšnji nastop **mojstra** z večletno prakso te stroke, z znanjem hrvaškega ali slovenskega ter nemškega jezika v govoru in pisavi. Reflektanti naj pošljejo svoje ponudbe z navedbo pogojev pod šifro „Mojster VII-27“ na „Blocknerov zavod za oglaševanje“, Zagreb, Jurjevska 31.

Specialni artistični atelje za črkoslikarstvo
Pristou & Bricelj
Ljubljana
Aleksandrova cesta 1, „Hotel Majak“, Selo burgova ulica 6.

Razpis službe.

„Železničarska zavarovalnica zoper nezgode v Ljubljani“ razpisuje službo **manipulativnega uradnika oz. uradnice.** Prednost imajo železničarji in njih sirote. Sprejemni pogoji so razvidni pri ravnateljstvu zavoda, Cankarjevo nabrežje 3. Prošnje je vlagati do 20. t. m.

Išče se dobra

pisarniška moč

s šolsko izobrazbo, izurjena v strojepisju in računstvu. Ponudbe s prepisi spričeval je poslati **rudniškemu ravnateljstvu v Trbovlje.**

PONUĐITE

vse neuporabne **ZLATE PREDMETE**, verižice, prstane, obeske, zapestnice, uhane itd., kateri predmeti Vam leže doma, ki jih ne nosite, tvrdki

F. Čuden, trgovina ur, zlat-
nine in srebrnine
Ljubljana, Prešernova ulica št. 1.

Prvovrstno kovaško oglje

na vagone iz rudnika črnega premoga „RTANJ“ se naroča pri **Braća Münch, Beograd, Kneza Lazara ulica 1.**

F. BRUMAT
LJUBLJANA

Manufaktura in tkanine.

Mestni trg 25.

Nakupovalna zadruga

r. z. z. o. z. v Ljubljani,

Dunajska cesta št. 33 („BALKAN“)

priporočila svojim članom

nakup najrazličnejšega blaga!

Splošno kreditno društvo v Ljubljani,

registrovana zadruga z omejeno zavezo.

sprejema **hranilne vloge** vsak delavnik od 8. do 13. ure in jih obrestuje po čistih

4%

Pentni davek plača društvo iz svojega. Obresti se kapitalizirajo polletno. Večje in stalne vloge se obrestujejo po dogovoru. **Posojila** daje svojim zadružnikom proti vknjižbi, na osebni kredit proti poroštvu ali zastavi vrednostnih papirjev. Menice se eskomptujejo po bančni obrestni meri.

Edini, res delavski denarni zavod.

Jadranska banka

sprejema vloge na hranilne knjižice, žiro in druge vloge pod **najugodnejšimi pogoji.**

Prevzema vse bančne posle pod **najugodnejšimi pogoji.**

Beograd, Celje, Dubrovnik, Kotor, Kranj, LJUBLJANA, Maribor, Metković, Opatija, Sarajevo, Split, Sibenik, Zadar, Zagreb, Trst, Wien.

Poslovne zveze z vsemi večjimi kraji v tu- in inozemstvu.